N°. 369. 1854.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 2 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Het *Handelsblad* deelt zijnen lezers de Staatsstukken mede, welke afkomstig zijn van het Oostenrijksche ministerie, en bepalingen behelzen omtrent de handhaving der neutraliteit, door ons in No. 364 opgenomen. Het *Handelsblad* laat die belangrijke stukken volgen door de opmerkingen, welke, geheel in den geest van 't geen wij in het genoemde nommer reeds als ons gevoelen te kennen gaven, door ons onder de aandacht van onze lezers gebragt worden:

Men ziet hieruit, onder anderen, dat het denkbeeld, ook door den heer Thorbecke geopperd, om strafbepalingen daar te stellen tegen het overbrengen van contrabande of tegen andere schending der neutraliteits-pligten door eigene onderdanen, in Oostenrijk inderdaad uitvoering erlangd heeft; terwijl daarentegen omtrent de toelating van vreemde oorlogschepen in eigene havens wel degelijk beperkende bepalingen zijn vastgesteld en bescherming wordt verzekerd aan de onderdanen, die, ofschoon de wettelijke bepalingen omtrent de neutraliteit in acht genomen hebbende, desniettemin van de zijde eener oorlogvoerende mogendheid eenige onbehoorlijke handelwijze mogten ondergaan.

Nu moge men betwijfelen, of dergelijke maatregel, van de zijde van Nederland genomen, aan de oorlogvoerende mogendheden gelijk ontzag zou hebben ingeboezemd, als die, welke van Oostenrijk is uitgegaan; zeker is het dat, om aanspraak te maken op de achting van anderen, eene natie niet beginnen moet zich zelve gering te schatten en eigene krachten en stelling te wantrouwen. Bovendien, waar Oostenrijk op deze wijze is vóórgegaan, waar Amerika en andere zeemogendheden met ons een gelijk belang te verdedigen hebben; waar de oorlogvoerende mogendheden zien, dat met de uiterste gestrengheid niet slechts op het papier, maar in de toepassing, de regelen der neutraliteit volkomen worden in acht genomen; waar men zich vrijmoedig van elke blaam deswege kan zuiveren; waar men eindelijk elke particuliere handeling, die in strijd mogt bevonden worden met den eisch der neutraliteit, krachtig beteugelt of straft, daar zullen ook de oorlogvoerende mogendheden des te eerder geneigd zijn, om de regten te erkennen en te eerbiedigen eener natie, die weet, door getrouwe naleving harer verpligtingen, zich eerbiedwaardig te maken.

Geen ijdel magtsvertoon, maar ook geene kleingeestige vreesachtigheid; geene dubbelzinnige maatregelen, maar ook geene besluiteloosheid; geene partijdigheid, maar ook geene lafhartige bekommering; niet *brusqueren*, maar ook niet *kruipen*! Waar deze stelregels in acht genomen worden, daar zal ook eene min-aanzienlijke mogendheid, gerugsteund door andere ook meer-aanzienlijke mogendheden, hare neutraliteit, zelfs ongewapend, kunnen doen eerbiedigen, hare onderdanen beschermen, de particuliere belangen bevorderen.

Wij hebben de meening doen kennen van *Handelsblad*, *N. Rotterd. Ct.* en *Nederlander* over het bekende artikel van de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, waarbij, in eigenaardigen stijl, als namens de Regering bekrachtigd, worden de "dreigementen", door de *Amsterdamsche Courant* naar het hoofd van het gemeenschappelijk Nederland geslingerd.

Bij deze afkeurende stemmen voegen zich nu ook organen, anders niet gewoon met de inzigten en denkbeelden der constitutionnele partij in te stemmen. Leest bijvb. de *Zutphensche Courant*:

"Dusdanige uitdrukkingen van een dagblad, dat onder verdenking van afhankelijkheid ligt, is niet onopgemerkt gebleven."

"Ook ons heeft de toon en wijze van uitdrukking geërgerd, evenzeer als de *bedreiging* gehinderd heeft, waarmede het de *waarschuwing* gepaard doet gaan.

"Wij willen er echter te minder waarde aan gehecht hebben, omdat wij de volvoering der bedreiging onder de onwaarschijnlijkheden, wij zouden haast zeggen, onder de onmogelijkheden, tellen.

"De Grondwet van 1848 was de voorziening in eenen toestand, die door het geheele Nederlandsche volk als gebrekkig werd erkend. Zij was de voldoening aan eenen algemeen geuiten wensch. Hare onbruikbaarheid is nog niet gevoeld, en haar ter zijde te schuiven zoude eene toekomst te gemoet doen gaan, die verre van aangenaam is.

"De *waarschuwing* van de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* is te meer ongepaster, omdat in alle constitutionnele staten oppositie gevonden wordt, die steeds tracht de zegepraal harer beginselen te bevorderen. Die oppositie met zulke wapenen te bestrijden, zoude den schijn van magteloosheid hebben. Men heeft zelden eene oppositie met zulke dreigementen bevreest gemaakt.

"Wij zijn overtuigd dat het ministerie nooit tot zulk een maatregel zal overgaan, waardoor de toekomst van ons vaderland in gevaar zal kunnen gebragt worden. Het eenige middel, om de kracht der oppositie te verminderen, is eene eerlijke ten uitvoerlegging der Grondwet, naar den geest en strekking, die in dezelve gelegen is. Geen radicalisme, dat zij niet gewild heeft, maar ook geen teruggang, dien zij evenzeer wraakt. De Nederlandsche natie is over het algemeen niet gediend met ultravrijzinnige denkbeelden. Zij wil vooruitgang, maar een zoodanigen, die gematigd en bedaard de stoffelijke en intellectuële welvaart bevordert."

Vooral wanneer wij letten op den invloed, waaronder, naar men wil, *de Zutphensche Courant* staat, is dit artikel merkwaardig, en moeten wij tevens de aandacht vestigen op het ingewikkelde verwijt, dat gelegen is in de woorden: "Het *eenige* middel *om de* "*kracht der oppositie te verminderen* is eene eerlijke "ten uitvoerlegging der Grondwet, naar den geest en "de strekking, die in dezelve gelegen is." Het is nog opmerkelijker, wanneer wij er bijvoegen, dat de *Zutphensche Courant*, als het ware, op de noodzakelijkheid wijst, dat eenige Ministers zullen moeten aftreden.

De vertegenwoordigers der Hoofdstad.

In elk ander constitutioneel land pleegt men tot vertegenwoordigers der hoofdsteden, die middelpunten van welvaart en beschaving, de uitstekendste staatslieden gekozen te zien. Mannen van groote verdiensten en bekwaamheden, politieke karakters van den eersten rang, welke staatkundige rigting zij dan ook toegedaan mogen zijn, treden gewoonlijk als vertegenwoordigers der hoofdsteden op.

Bij ons merkt men juist een tegenovergesteld verschijnsel op. De afgevaardigden uit Amsterdam — dat nog altijd op den grondwettigen naam van hoofdstad aanspraak maakt — en uit 's Hage, het middelpunt der regering, hebben zich meestal onderscheiden door hunne onbeduidendheid.

Wij willen nu niet vallen op hunne politieke rigting. Het kan zijn, dat de geest der hoofdsteden behoudend of reactionnair is; maar wij verlangen dan ten minste, dat de afgevaardigden door de hoofdsteden, *in dien geest* gekozen, eminente mannen zullen zijn; staatslieden van den eersten rang. Welk een rijkdom van keus heeft men toch niet in Amsterdam of in 's Hage? Dat men in beperkten kring soms verlegen is in zijne keus en tot de middelmatigheid moet afdalen; dit laat zich begrijpen, maar in Amsterdam, maar in 's Hage! Daar behoorde de publieke opinie zich alleen voor uitstekende mannen te verklaren.

Het tegendeel is het geval. Slechts een enkel afgevaardigde in de laatste tien jaren in die steden gekozen, verhief zich boven het middelmatige; sommigen stonden daar beneden.

Amsterdam vaardigt vijf leden ter Tweede Kamer af. Die met de allermeeste stemmen gekozen werd was de heer Godefroi Wij zullen dezen heer geene bekwaamheid ontzeggen. Neen, veeleer roemen wij hem als een uitstekend regtsgeleerde. Maar een staatsman, een *politiek karakter* is hij niet. Juist *daarom* erlangde hij zoovele stemmen. *Elke* partij kon zich met hem vereenigen; niemand zag in hem een verklaard tegenstander. En gelijk nu in het maatschappelijk leven de man, die volstrekt geene vijanden of tegenstanders heeft, doorgaans een zeer onbeduidend wezen is, zoo is ook de staatsman, die nergens eene tegenpartij ontmoet, een zeer onbeduidend politiek karakter. De heer Godefroi is een ijverig ambtenaar, een bekwaam jurist, een *bruikbaar man* voor alle partijen — maar ook niets meer. Nimmer zal hij eenigen politieken invloed, eenig overwigt erlangen; het is een van hen, die den stroom volgen, zonder ooit den stroom te leiden.

En toch is hij nog de voortreffelijkste der Amsterdamsche afgevaardigden, althans verre uitmuntende boven de heeren van Franck en Stolte.

Deze laatsten zijn een paar specialiteiten, de eene een oud zeeman, de ander een Indisch oudgast. Beide welligt achtenswaardige menschen, maar zeker allerongelukkigste volksvertegenwoordigers, in welken geest men die dan ook wenschen moge.

De heer van Franck *eclipseert* zich, veeltijds door weg te blijven, altijd door te zwijgen, en door eenvoudig te stemmen in den geest der Regering.

De heer Stolte is een Indische specialiteit. Zoo wij het niet reeds wisten, wij konden het van hemzelven vernemen. In de zitting van 19 Julij ll. zeide hij: "De hoofdstad des Rijks heeft mij *speciaal gekozen* voor de Indische belangen, en als hier, in deze vergadering, Indische zaken aan de orde zijn, dan kan ik niet zwijgen: hoe gaarne ik anders dit doen zou. Ik wijs op de drie en een half jaar, welke ik de eer heb lid dezer vergadering te zijn, *en ik vraag of ik mij wel ooit gemengd heb in de beraadslaging over eene zaak, die aan Indie vreemd was?*

Die zonderlinge opvatting van zijn mandaat schijnt den heer Stolte te doen over het hoofd zien, dat hij is gekozen tot *volks*vertegenwoordiger, tot de behartiging van *alle* belangen van den Staat. Hij begrijpt echter dat Amsterdam hem alléén voor de Indische zaken heeft benoemd, en hij met het overige niets te maken heeft.

Bij zulk eene enge beperking van zijn mandaat zou men mogen aannemen, dat hij dan ook, waar het Indische zaken gold, een buitengewoon licht zou verspreiden; dat zijne adviesen, uitmuntende door zaakrijkheid en helderheid, voor zijne ambtgenooten groote waarde zouden hebben, en de oningewijden op de hoogte van het onderwerp zouden brengen. Zoo de heer Stolte zich met *niets* bemoeit dan met Indische aangelegenheden, dan mogt men verwachten, dat die afgevaardigde der hoofdstad, althans over dat ééne punt, een rijkdom van denkbeelden en een schat van belangrijke opmerkingen zou ten beste geven.

Maar hoe droevig wordt die verwachting te leur gesteld als men zijne redevoeringen leest. Te vergeefs zoekt men daarin naar eenig denkbeeld, naar eenig licht, naar eenig treffend betoog. Eene reeks van personaliteiten en zeer alledaagsche platheden, voorgedragen op een toon, die het bewijs oplevert, dat de man geenerlei wetenschappelijke opleiding heeft genoten, en niet de minste staatkundige of staathuishoudkundige kennis bezit. In één woord, redevoeringen, die naar vorm en inhoud *elken* vertegenwoordiger onwaardig zijn; maar die vooral zonderling getuigen tegen een afgevaardigde der hoofdstad, welke speciaal voor de Indische zaken is benoemd, en die zich *met niets anders* bemoeit.

Wil men een voorbeeld, men neme zijne redevoering van 19 Julij. Eene schooljongensachtige inleiding, die eene persifflage op den heer van Hoëvell schijnt te moeten bevatten, over zijn gemis aan welsprekendheid, waarbij hij zich echter troost met de spreuk: « dat ieder vogeltje zingt zoo als het gebekt is » — en waarbij hij verzekert: « dat hij voor geen klein geruchtje vervaard is » — moet dienen om aan te toonen, dat hij, Stolte, wel degelijk kennis van Indie heeft; *omdat* hij een jaar in ongehuwden staat in Pekalongan heeft gewoond, — « en daar dikwijls op eene *balie balie* heeft gezeten en zich vermaakt in het gewoel der kinderen, en het niet kan ontveinzen, dat hij zijne blikken ook tusschen beide heeft geslagen op het schoone geslacht — waarvan hij, tusschen twee haakjes, verzekert — dat dat van Pekalongan vermaard is door zijne schoonheid. » — Dergelijke treffende opmerkingen over zijn wedervaren in Indie, die ongetwijfeld een buitengewoon licht moeten verspreiden over het in behandeling zijnde regerings-reglement, moeten dan verder strekken tot een overgang tot de walgelijkste aanranding van het *privaat*-karakter van een zijner tegenstanders. Wij willen die aanranding niet herhalen, maar men leze zijne redevoering, om te beoordeelen of de heer van Hoëvell te veel zeide, toen hij openlijk en bij herhaling, dergelijke handelwijze eene *laagheid* noemde. De heer Rochussen stond op om zoo veel mogelijk den indruk uit te wisschen eener zoo onwaardige aantijging tegen het persoonlijk karakter des heeren van Hoëvell. Zekerlijk was de bedoeling van den afgevaardigde, gewezen gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie zeer goed; maar het komt ons voor, dat alle terugwijzing dier aantijging overbodig was, vermits haar indruk op de kamer niet anders zijn kon, dan eene algemeene verontwaardiging, en zij alleen door het stilzwijgen der verachting verdiende beantwoord te worden. In zoo ver had evenwel de heer Rochussen gelijk, dat hij, met aanwijzing naar de waardigheid der discussien van den vorigen dag, toen de afgevaardigden der oppositie spraken, als zijne meening te kennen gaf, dat dergelijke personele aanrandingen, als de heer Stolte zich veroorloofde, geen nut konden aanbrengen.

Zietdaar nu hoe die vertegenwoordiger der hoofdstad zijne roeping beschouwt en zijn *speciaal mandaat* omtrent de Indische zaken opvat.

Behalve de genoemden zitten nog uit Amsterdam de heeren Bosscha en Baud. De eerste een emeritus professor, wiens zwakke gezondheid en geestvermogens hem niet langer veroorloofden zijne collegien waar te nemen. Overigens een bekwaam en geacht man, die twintig jaren vroeger welligt eene eervolle plaats in de Tweede Kamer zou hebben bekleed, maar die thans genoegzame werkkracht mist om in die betrekking veel te praesteren. Alleen de heer Baud, hoezeer wij zijne politieke strekking niet

deelen, kan men beschouwen als een afgevaardigde eener hoofdstad, waardig, als een staatsman van degelijke gehalte. Maar het is slechts één van de vijf; en zijne verdienste, die wij gaarne erkennen, wordt zoozeer door de onbeduidendheid van anderen opgewogen, dat wij niet te veel zeggen, als wij beweren, dat de gezamenlijke afgevaardigden uit Amsterdam beneden het middelmatige zijn.

(*IJsselbode.*)

Men heeft, bij gelegenheid der beraadslagingen over de armenwet, nog wel eens een tred buiten de orde gedaan, die, op zich zelf beschouwd, niet van belang ontbloot was. Het is niet moeijelijk te raden door wien. Bij voorbeeld in de zitting van 16 Mei:

»Men voert ons te gemoet, wat heeft de vorige Regering meer dan deze Minister gedaan? Ook deze heeft *regels* gesteld, *toezigt* verlangd, waarom kleeft het verwijt van de vrijheid der gezindheden te hebben miskend minder op dit ontwerp? *Regels*, maar van welken aard? Hier is een regel voor eene kennisgeving aan het openbaar gezag. Doch wat is in het vorig ontwerp hinderlijk geweest? Het voorschrijven van regels voor het *inwendig* beheer. Dit was een algemeen regeringsbeginsel. Wij hebben het ook nu weder met betrekking tot de kerk gehoord: »»kerkelijke vereenigingen kunnen niet, waar zij met het algemeen belang in aanraking komen even zoo min als alle andere vereenigingen, boven de regels zijn, die de Staat in dat belang heeft gesteld.«« De aard van dit algemeen beginsel is ook bijv. in de *Gemeentewet* zigtbaar. Ofschoon de Grondwet de huishoudelijke regeling aan de Gemeentebesturen overlaat, moet elke *regelgevende beschikking* door hooger bestuur ter toetse gebragt worden aan de algemeene wetten, aan het algemeen belang. Alzoo is voor het centraal gezag geen kring onbereikbaar; terwijl in de bevoegdheid om in eigen kring, zonder hoogere tusschenkomst, eigen belang en eigen wet te volgen, het kenmerk der *autonomie* ligt.«

»Soortgelijke mededeelingen omtrent onze bijzondere huishouding als in art. 10 zouden ons lastig vallen; maar we gevoelen toch, dat zij de toepassing van het aangeduide regeringsbeginsel niet zouden zijn; dat ze niet met de *wettelijke regeling* (*organisatie*) van ons particulier huishouden zouden gelijk staan.«

»Het tweede punt is *het toezigt*; welnu, zegt men, waarom maakt gij eene vergelijkenderwijs zoo kalme oppositie tegen hetgeen vroeger zooveel rumoer heeft veroorzaakt?«

»Ik behoor onder de voorstanders van *publiciteit*. Zoo even hebben wij eene onderscheiding vernomen tusschen *openbaar* en *publiek*; tot nog toe dacht ik, dat *publiek* een bastaardwoord was van dezelfde beteekenis als *openbaar*; ik erken evenwel, dat de woorden *publieke dienst*, die aan schrikachtige gemoederen zoo hinderlijk geweest zijn, eene andere beteekenis hadden dan hetgeen ik thans onder *openbaarheid*, *publiciteit*, bedoel. Hoe dit zij, een vriend van deze publiciteit ben ik; ik verlang ze ook om de moegelijkheid van toezigt; doch het werkzame en krachtige *toezigt*, dat vroeger bedoeld werd, was van gansch anderen aard dan hetgeen deze voordragt begeert; het strekt ter handhaving van de *regels*, die de burgerlijke wetgever in kerkelijke zaken gesteld had. Om dat toezigt te karakteriseren, wijs ik op de Memorie van Toelichting van het vorige ontwerp; »»*Toezigt* mag niet enkel bestaan in lijdelijk zien of kennis nemen; van Staats- of Regtswege gesteld, onderstelt het, ten aanzien van het voorwerp onder zijn bereik geplaatst, *regels*, wier betrachting juist door het toezigt moet worden verzekerd.«« Hierop las men in het voorloopig Verslag: »»Als men onder toezigt de magt verstaat om de daaraan onderworpene besturen aan zeer bepaalde regels te binden, en om die regels, naar mate het staatsbelang dit schijnt te vorderen, uit te breiden en te versterken; als men in één woord de meening voorstaat, dat toezigt *wetgeving in zich sluit*, is *autonomie* der besturen met toezigt onvereenigbaar.«« Dit bezwaar, waartegen men zoo algemeen opkwam, geldt tegen dit en de volgende artikelen niet, hoe verkeerd en verwerpelijk ze ook mogen zijn. Het zoogenaamde toezigt was met *wetgeving* in verband; het middel ter handhaving van de wetten, die de Staat aan de bijzondere en kerkelijke weldadigheid voorschreef. Hier is een toezigt, misschien: *ne quid respublica detrimenti capiat;* hier wil de Regering *zien*, hier is welligt eene verregaande *indiscretie*, maar dit is niet vergelijkbaar met een toezigt over degenen, die men vrij noemt, maar aldus aan zijne eigene wetten ondergeschikt houdt.«

Deze rede is niet onbeantwoord gebleven.

Bijv. op de *inleiding* merkte de heer Thorbecke op:

»De heer Groen heeft een vertoog geleverd, maar waartegen? Tegen hetgeen in deze vergadering was voorgekomen? Ik meen neen. Hij heeft zijne rede gerigt in de eerste plaats en hoofdzakelijk tegen een oordeel, niet in deze vergadering geopenbaard, maar in dagbladen, waarin, zoo ik mij niet vergis, dergelijke kritiek werd gelezen, als waarop die spreker meent hier te moeten antwoorden.

»Ik mag mijn advijs daar tegenover stellen. Het komt mij voor, dat wij de dagbladen in hunne vrijheid behooren te eerbiedigen, maar hier geen oorlog behooren te voeren tegen hunne gevoelens, evenmin als wij, leden van de Kamer, in de dagbladen oorlog behooren te voeren tegen gevoelens hier geuit.«

De heer van Goltstein stemde met die aanmerking in:

»Indien wij telken reize afdwalen van het spoor en ons weder begeven tot beschouwing van hetgeen door een vorig Gouvernement werd bedacht of voorgesteld, dan geloof ik dat er moeijelijk een einde aan deze beraadslaging zal te vinden zijn.

Maar van nog meer belang was de tegenspraak omtrent hetgeen ten aanzien van *regels van beheer* was gezegd. De heer Thorbecke zeide:

»Ik ben het niet geweest, die gezegd heeft, dat in dit ontwerp de beginselen zijn opgenomen, welke die waren van een vroeger ontwerp. Reeds mijne eerste rede getuigt, dunkt mij, zeer duidelijk tegen eene dergelijke opvatting. Hetgeen, zegt de geachte spreker, een karakteristiek verschil uitmaakt tusschen het vorige en dit ontwerp, het waren in de eerste plaats: »de regels gesteld voor het inwendig beheer.« *Beheer*, niet de wijze van armverzorging, deze was vrijgelaten. En waartoe dienden die regels? Om het goed t verzekeren, dat tot verzorging der armen bestemd was. Dat nu met het stellen dier regels niets anders bedoeld, niets anders bereikt werd dan een goed beheer, dan een beheer in het belang der instellingen zelve, ik geloof de spreker zal dit moeten erkennen. Hij zal moeten toestemmen, dat afwijking van die regels zou zijn een slecht beheer, een slecht beheer waaraan hij evenmin als eenig gouvernement, die inrigtingen kan willen blootstellen.«

Ook dit moest de Minister van Reenen erkennen, toen hij in de Memorie van Beantwoording verklaarde: »Indien men door de wet op eene voldoende wijze »voorzien wilde in de gevolgen, welke men van de »verkeerde handelingen der kerkelijke instellingen vreest, »zouden geheel andere maatregelen worden vereischt.«

Niet minder werd in een helder licht gesteld wat het Staatstoezigt vereischt. — De heer Thorbecke vervolgde:

»De spreker is bij deze gelegenheid teruggekomen op eene bedenking, die hij bij de discussiën over de gemeentewet meer dan eens heeft in het midden gebragt. Hij wil op het staatsgebied kringen van vrijheid buiten de regels van het algemeen belang, buiten de wet, buiten alle wettelijke contrôle geplaatst. Eene stelling, waarmede ik mij nooit heb kunnen vereenigen, en die mij schijnt hieruit voort te komen, dat de geachte spreker de betrekking van de deelen tot het geheel anders beschouwt dan ik doe. De deelen van een geheel kunnen zeer wel, mijns inziens, vrij en zelfstandig zijn, zonder dat dit belet, dat de wetten, die het geheel regeren, zich ook over de deelen uitstrekken. Daarom is een deel niet een louter werktuig van het geheel, omdat er algemeene regels bestaan, waaraan de bijzondere deelen zijn onderworpen. Ik meen, dat wij daarvan in de wereld van den geest, in de ligchamelijke wereld, overal de voorbeelden ter navolging aantreffen.«

»Gelijk de spreker van de regels van het vorige ontwerp gewaagde, alsof zij de inwendige huishouding der kerkelijke en andere bijzondere instellingen onbepaald beheerschten, zoo had, volgens hem, ook het toezigt dezelfde strekking. Immers sloot niet, volgens het vorige ontwerp, toezigt wetgeving in? Ik zeg, neen. Want waartoe dient toezigt? om de regels, door de wet gesteld, niet te verzekeren, niet om zelf nieuwe regels te scheppen: — twee verschillende denkbeelden, die, dunkt mij, door den geachten spreker ondereen zijn gemengd. Dat ik het overheidstoezigt, zoo als de geachte spreker het beschreven heeft, *ne quid respublica detrimenti capiat*, in *dien* engen zin, waarin hij het verstaat, niet voldoende acht: de redenen daarvoor heb ik vroeger blootgelegd.«

Wat vroeger als »verkeerde inmenging van het open- »baar gezag, als bedekte verantwoordelijkheid, als »zijdelingsche rekenpligtigheid, als krenking van regten »en vrijheden, als verkorting van zelfstandigheid van »diaconiën« werd ten toon gesteld, wordt nu als eene *indiscretie*, ja eene verregaande indiscretie, verschoonbaar gemaakt.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De berigten uit Spanje luiden vrij geruststellend. Den 29 is de generaal Espartero aldaar aangekomen. Op hem schijnt, op dit oogenblik, aller oog gevestigd te zijn; de geheele reorganisatie of »politieke en maatschappelijke wedergeboorte«, zoo als men het noemt, schijnt van hem te zullen moeten uitgaan. De junta heeft voorloopig, en tot dat de hertog van Victoria daaromtrent nader zal hebben beslist, alle ambtenaren van de departementen van algemeen bestuur, in hunne betrekking geschorst. De bureaux zijn gesloten en de gebouwen onder toezigt van de junta gesteld.

Intusschen liep het gerucht te Parijs, dat Koningin Isabella zich door de vlugt uit Madrid had willen verwijderen, ten einde zich aan den aandrang te onttrekken, die tegen haar wordt uitgeoefend. Wij willen geenszins geacht worden dit gerucht als een feit aan te nemen. Intusschen schijnt de Koningin nog geen gevolg te hebben gegeven aan den wensch van eene deputatie der hoofden van de beweging, dat zij zich aan het volk zou vertoonen, waarbij eene eerbiedige en hartelijke ontvangst werd toegezegd.

Over het algemeen keert de rust evenwel in Spanje terug, ofschoon de junta's wel eens zonderlinge middelen gebruiken om dat doel te bereiken. Zoo heeft bijv. de junta van Barcelona een decreet uitgevaardigd, waarbij het gebruik van werktuigen in fabrieken wordt verboden, omdat daardoor aan te veel handen arbeid ontnomen wordt. Het onstaathuishoudkundige van een dergelijk besluit behoeven wij niet te doen uitkomen; ieder zal dit begrijpen; waarschijnlijk zullen dergelijke maatregelen weder worden te niet gedaan, wanneer de rust zal zijn hersteld en een geregeld bestuur in Spanje zal zijn gevestigd.

Het *Journal des Débats* deelt berigten uit Madrid mede, volgens welke de schutterij reeds 17,000 man zou tellen, die gewapend en georganiseerd zijn.

De generaal Blaser, ex-minister van Oorlog, is niet naar Portugal gevlugt. Hij is met zijne kolonne meer nabij Madrid teruggekeerd, toen hij het berigt van den opstand aldaar vernam. Volgens de laatste berigten stond hij te Alcala de San Juan, tusschen Cuenca en Toledo, op drie dagmarschen van Madrid. De opperste junta heeft een harer leden als commissaris afgezonden, om hem het besluit te doen kennen, dat hij zijn bevel moest nederleggen.

Niets nieuws uit het Oosten. De Fransche *Moniteur* ontkent even als de officiële *Wiener Zeitung*, dat er een slag tusschen de Russen en de Turken bij Frateschti zou hebben plaats gehad, waarbij de eersten geslagen zouden zijn. Dit is dus eene fabel te meer bij de ontelbare valsche berigten, die reeds omtrent den oorlog in [illegible] omloop gebragt zijn.

Evenmin is het berigt tot nog toe bevestigd, [illegible] Turken onder generaal Guyon (Kurschid-Pacha), [illegible] derlaag zouden hebben geleden in een gevecht in [illegible] de troepen van generaal Andronikoff.

Te Parijs was het gerucht in omloop, dat de [illegible] schalk de Saint-Arnaud, de Fransche opperbevelhebber van het leger in het Oosten, zijn ontslag zou [illegible] Volgens sommigen zou er geene genoegzame [illegible] stemming tusschen de hoofden van de verbondene [illegible] bestaan; volgens anderen zou de reden van zijn [illegible] gelegen zijn in eene weigering van de door hem [illegible] vraagde versterkingen. Dit laatste berigt is gewis [illegible] daar de troepen-bewegingen en inscheping te Toulon [illegible] te Marseille niet ophouden en de Engelsche bladen [illegible] gisteren gemeld hebben, dat een nieuw corps van [illegible] man Engelsche troepen, onder bevel van generaal [illegible] naar het Oosten zal vertrekken. Wij gelooven [illegible] geheele gerucht even ongegrond is.

Men weet, dat de Keizer van Oostenrijk naar [illegible] vertrokken. Van daar gaat hij naar München en men [illegible] veel te Weenen van eene nieuwe bijeenkomst [illegible] Keizer van Oostenrijk en van den Koning van Pruissen [illegible] naar men wil, te Ischl.

Van de vloten in de Oost- en Zwarte Zeeën is [illegible] bekend, dat de acht Fransche schepen, die met [illegible] van het expeditie leger van de Oostzee in de haven [illegible] Kiel lagen, den 30sten het anker hebben geligt [illegible] Oostzee zijn binnengeloopen.

De dood van den kapitein Hijde-Parker van de [illegible] *brand*, bij het bestormen van eene russische batterij [illegible] de Sulina is thans door de officiële rapporten bevestigd.

Uit Griekenland wordt gemeld, dat de heer Mavrocordato, de nieuwe Minister-president, den 27 Junij te [illegible] is aangekomen; hij heeft den volgenden dag eene [illegible] audientie bij Koning Otto gehad, die vier uren [illegible] heeft.

De Fransche *Moniteur* deelt een vrij zonderling stuk [illegible] het is een adres van de drie hoofden van den Grieksche [illegible] opstand in Turkije; Theodore Grivas, Tsami-Karatasso [illegible] Papa-Costa aan den Griekschen Ministerraad te [illegible] waarbij zij zich beklagen, dat het vorige Grieksche [illegible] nisterie hen eerst door allerlei beloften en daden [illegible] leid, om een opstand onder de Grieken in Turkije [illegible] werken, en dat zij naderhand gezien hebben, dat [illegible] leid en verraden waren.

Uit Italie wordt geschreven, dat de oproerige [illegible] gen in Parma zijn toe te schrijven aan de poging [illegible] Mazzini, die in eene onlangs uitgekomene brochure [illegible] had, dat de ure om te handelen was gekomen. De [illegible] lottige raad is te Parma gevolgd; een honderdtal [illegible] zijn gearresteerd, en het eenige gevolg van deze [illegible] is, dat de invloed en de krijgsmagt van Oostenrijk [illegible] hertogdom aanzienlijk vermeerderd zijn. Men zegt [illegible] ook aanstalten voor oproerige bewegingen waren [illegible] te Modena, in Toskane en in geheel Midden-Italië.

In het koningrijk Denemarken is, volgens de [illegible] lende berigten, de Constitutie van 1849 afgeschaft. [illegible] uit Kopenhagen, gisteren medegedeeld, meldden, [illegible] nieuwe Constitutie was afgekondigd, die in S[illegible] aanstaande in werking zou treden. Eene andere [illegible] uit diezelfde stad meldt, dat het afgekondigde [illegible] besluit geschts betrof de bijeenroeping van 50 [illegible] van het Rijk, om eene nieuwe Grondwet zamen [illegible] Hoe dit zij, zeker is het, dat het Deensche gouvernement [illegible] de Grondwet van 1849 wil omverwerpen, zoo [illegible] geschied is. Andere depêches, gisteren reeds mede[illegible] bevestigen dit laatste. Aan den Koninklijken Raad [illegible] raadgevende stem worden verleend, ten aanzien [illegible] tiële vraagstukken, en eene beraadslagende stem [illegible] het heffen van nieuwe belastingen. De vergaderingen [illegible] den voor het publiek gesloten zijn. De Koning [illegible] den voorzitter en de zittingen zullen om de twee [illegible] plaats hebben.

De berigten omtrent den opstand in China melden [illegible] de legers van de insurgenten in het Noorden [illegible] vorderingen maken in de provincien Chantung [illegible] Het leger, dat in Nganhoui staat, rukt ook naar [illegible] den op, zoodat Taï-Ping-Wang, de Keizer der [illegible] weldra eene aanzienlijke magt in het Noorden [illegible] hebben, en met kracht tegen Peking zal kunnen [illegible] rukken.

De Amerikaansche Senaat hield zich, volgens [illegible] berigten tot 15 Julij, bezig met het tractaat tusschen [illegible] Vereenigde Staten en Canada. Het tractaat met Japan [illegible] ook ter bekrachtiging ingediend. Men gelooft, [illegible] Congres beide verdragen zal goedkeuren.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DINGSDAG, 1 AUGUSTUS.

Aan de orde van den dag is de voortzetting [illegible] slagingen over het ontwerp tot vaststelling [illegible] ment op het beleid der Regering in Ned. [illegible] over art. 70, aldus luidende: »Zonder de [illegible] het toelaten, wordt de inlandsche bevolking [illegible] de onmiddellijke leiding van hare eigene [illegible] worpen aan zoodanig hooger toezigt van [illegible] als bij algemeene of bijzondere voorschriften [illegible] Gen. is, of zal worden bepaald.

De heer VAN HOËVELL stelt op dit [illegible] amend. voor, om te lezen in plaats van [illegible]

selijke leiding van hare eigene hoofden," de woorden: "onder de leiding harer eigene vorsten en hoofden en van ambtenaren van haren eigen landaard." Hij licht zijn amend. toe, vooral in verband met de uitlegging door den minister gisteren in antwoord op den heer Thorbecke gegeven, namelijk dat eigen hoofden zijn: hoofden van denzelfden landaard als de bevolking, maar wier gezag alleen uitsluitend uitgaat van het Gouvernement. Volgens spr. spruit het gezag der hoofden uit de eigen instellingen der bevolking voort. Hij onderscheidt drieërlei eigen hoofden: 1o. vorsten (de eigenlijke aristocratie in Indie); 2o. hoofden der bevolking; en 3o. ambtenaren van eigen landaard, doch aangesteld door het Gouvernement. Zoo de minister deze onderscheiding niet aankleeft, dan wenscht spr. te vernemen hoe de Regering dit Reglement buiten Java zal toepassen, waar de hoofden volstrekt niet hun gezag aan het Gouvern. ontleenen, hetgeen vooral op Palembang en in de Batta-landen het geval is. In zijn amend. is het onderscheid, waarop hij straks wees, toegepast, en kan voor geheel Ned. Indie werken.

De heer ROCHUSSEN zegt, dat de discussien der Kamer bewijzen, dat er meer en meer toenadering bestaat tusschen de vroeger zoo zeer tegenover elkander staande stelsels en stellingen. Hij wenscht te constateren die eerlijke, wederzijdsche teenadering, die het blijk geeft van den eerlijken en onbevangen zin der Nederlandsche volksvertegenwoordiging.

Wat het artikel zelf betreft, kan Spr. niet toegeven, dat die inlandsche hoofden en regenten zouden zijn inlandsche ambtenaren.

De heer BAUD bepaalt zich bij de behandeling van het artikel. Op de vraag van den heer van Hoëvell wie inlandsche hoofden zijn en waaraan zij hun gezag ontleenen, antwoordt spr., dat inlandsche hoofden geene andere zijn dan die door de Nederlandsche regering, krachtens souvereiniteits-regten zijn aangesteld of erkend. Spr. toont aan, dat van den inlandschen Regent tot het dorpshoofd, alles door het Nederlandsch bestuur gelaten is zoo als men het vond, maar met duidelijker afbakening van den werkkring en bestuur, dan vroeger. — De heer van Hoëvell zeide ook, dat art. 70 niet wel uitvoerbaar zal zijn op Palembang en in de Batta-landen, maar Spr. antwoordt, dat eenige artikelen voorzien in de afwijkingen, hier of daar bestaande. Art. 30, al. 2, toch bepaalt: «De algemeene verordeningen zijn op die gedeelten van Nederlandsch-Indie, alwaar het regt van zelfbestuur aan de inlandsche vorsten en volken is gelaten, slechts in zoo ver toepasselijk, als met dat regt bestaanbaar is.» Z. i. bestaat er geen onderscheid tusschen hoofden en ambtenaren. Die hoofden zijn evenzeer ambtenaren, maar in het gewone spraakgebruik zijn hoofden, inlanders en ambtenaren, Europeanen. Het artikel is goed, en wil men twijfel wegnemen, dan kan men in art. 70 kunnen lezen, achter het woord "eigene", te voegen: «van regeringswege aangestelde of erkende.»

De heer THORBECKE zal zich vergenoegen, indien de artikelen van dat hoofdstuk zoo goed mogelijk worden gewijzigd, schoon hij ze geheel anders zou willen geredigeerd hebben. Hij wenscht, dat hetgeen bestemd was, om te blijven, niet afhange van wisselvallige inzigten van opvolgende Gouverneurs-Generaal. Dit heeft hij reeds gisteren uiteengezet, en hij stelt nu als amend. voor, om in plaats van de woorden «als bij de algemeene of bijzondere voorschriften door den Gouv.-Gen. is of zal worden bepaald te lezen: «als volgens de regels bij algemeene verordeningen te stellen, door den Gouv.-Gen. wordt bepaald».

De heer v. GOLTSTEIN heeft ook dezelfde bedenking.

De heer VAN LENNEP zegt dat het woord «hoofden» genoeg is. *Eigen hoofden* behoeft niet; het hoofd is onafscheidelijk van het ligchaam. Het amend. van den heer Baud is eene contradictie, en is ook niet zuiver van stijl, in verband tot de verdere redactie van het art.

De MINISTER zegt, dat de geheele onderscheiding van den heer van Hoëvell in de praktijk vervalt; want de eigen hoofden en ambtenaren ontleenen hun gezag aan het Gouvernement.

De heer THORBECKE zegt, dat ten aanzien der inlandsche hoofden de vraag blijft: of er niet is onderscheid tusschen die hoofden, waarvan de werkkring gegrond is op de inlandsche instellingen, en die ambtenaren wier bevoegdheid geheel en al afhangt van de instructien door het Gouvernement te geven. Maar wat nu zijn amend. betreft, beantwoordt spr. den minister. Hij herhaalt hier dat, art. 26 niet van toepassing is, en het slaat zeker niet op de gevallen van dit 4de hoofdstuk: Art. 26 assimileert de bestaande organisatiën, alsof zij zijn Kon. besluiten; maar bij art. 70 betreft het geheel iets anders. Die voorschriften betreffen den Gouv.-Gen., en niet besluiten des Konings. Spr. wenscht niet zoover te gaan als de heer van Goltstein, die er den Gouv.-Gen. geheel buiten wilde laten. Hij niet; zijn amend. geeft aan de *wetgevende* magt wat haar toekomt, en aan de *besturende* magt, ook wat *haar* toekomt. De inrigtingen der gewestelijke en plaatselijke besturen moeten op vaste grondslagen rusten.

Na eene nog uitvoerige discussie houdt de MINISTER nader zijne bezwaren vol tegen het amend., overeenkomende met hetgeen door de heeren Godefroi en Rochussen is gezegd, omtrent de moeijelijkheid om bij algemeene verordeningen dergelijke regels als het hier geldt, te stellen.

Alsnu worden de onderscheidene amendementen aan eene stemming onderworpen.

1o. amend. van den heer VAN HOËVELL, verworpen met 44 tegen 11 stemmen. Vóór de heeren: Westerhoff, de Man, Jespers, Elout, de Poorter, van Hoëvell, Heemskerk, Hugenholtz, Reinders, Bosse, Sloet, Zijlker, Mackay, van Eck, Thorbecke en Hengst.

2o. amend. van den heer BAUD. — *aangenomen* met 32 tegen 18 stemmen.

3o. amend. van den heer THORBECKE. — *Verworpen* met 26 tegen 25 stemmen. — *Voor* de heeren: Sloet, 's Gravesande, Zijlker, van Eck, Donker, Thorbecke, Hengst, van Goltstein, Meeuwssen, Westerhoff, Slicher, de Man, Jespers, Elout, ten Cate, de Poorter, Groen, de Brauw, van Hoëvell, Heemskerk, Botz, Hugenhotz, Reinders, van Bosse en *de Voorzitter*.

Het art. wordt daarna, zooals het door den heer Baud is gewijzigd, *aangenomen*.

De discussien keeren nu terug tot het uitgestelde artikel 55. Dat art. wordt zonder stemming aangenomen. Bij het art. 60, mede uitgesteld tot na de behandeling van art. 70, vraagt de heer SLOET TOT OLDHUIS *wie* geregtigd zijn heerendiensten te vorderen, en *welke* heerendiensten moeten afgeschaft en welke behouden blijven? Spreekt treedt in eene ontwikkeling van het stelsel der heerendiensten en signaleert de misbruiken, daarbij in zwang vooral met betrekking tot de inlandsche hoofden. Hij meent, dat men de regenten ruimer moest bezoldigen en daarentegen de heerendiensten afschaffen, om zoodoende aan de Javaansche bevolking de grootste weldaad te bewijzen. Intusschen erkent Spr., dat behouden zullen moeten worden de heerendiensten voor wegen, bruggen, straten enz.

Spr. stelt eindelijk voor, om uit het art. te ligten de woorden: «en aan hunne hoofden», waardoor het presteren van heerendiensten aan inlandsche hoofden niet meer verpligtend zou worden.

Over dit amend. en het gewigtig onderwerp der heerendiensten ontstaat eene wijdloopige discussie, waaraan herhaaldelijk deel nemen de heeren Rochussen, Hugenholtz, Baud, van Hoëvell, van Goltstein, Thorbecke, de Minister en Sloet. [Even als omtrent vele andere gewigtige onderdeelen dezer discussie, komen we ook op dit punt nader terug.]

Naar aanleiding van eene opmerking des heeren THORBECKE, dat de heerendienst niet in het algemeen belang kunnen gevorderd worden, maar alleen, omdat de Souverein daartoe het regt heeft, stelt de heer Sloet bovendien voor, om nog uit de 1ste al. van het art. weg te laten de woorden: "algemeen belang" en in de 2de al. de woorden "bestaanbaar met het algemeen belang." Ook over deze nieuwe amend. ontstaat eene wijdloopige, ofschoon zeer interessante beraadslaging. In stemming gebragt, wordt het *eerste* amend. van den heer Sloet met 40 tegen 15 stemmen AANGENOMEN.

Tegen de heeren: van Goltstein, van Foreest, van Nispen, Engelen, Gevers, Slicher, van Franck, Schimmelpenninck van der Oije, de Kempenaer, Wintgens, van Rappard, van Amerongen, Hoekwater, Hoffman en van Lennep.

Het tweede amend. werd met 36 tegen 19 stemmen verworpen.

Vóór de heeren: Sloet, Zijlker, Mackay, Oosting, Meeussen, van Eck, Donker, Thorbecke, Hengst, Westerhoff, de Man, Jespers, Ten Cate, Groen, Sander, van Hoëvell, Heemskerk, Godefroi en van der Veen.

Het art. zelf wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De discussiën loopen nu over art. 71, welk art. zonder hoofdelijke stemming wordt aangenomen. De voortzetting van de verdere discussie wordt uitgesteld tot morgen ochtend 11 ure.

Vóór dat de vergadering uiteengaat, zijn nog rapporten over eenige bij de Kamer ingekomen stukken en petitiën uitgebragt.

's Gravenhage, 1 Augustus.

Z. M. heeft op verzoek eervol ontslag verleend aan H. J. van Blommestein als kapit. en aan A. J. van Berkel, als 1sten luit. bij de dd. schutterij te Delft; en aan Mr. J. F. van Lennep, als 1sten luitenant te Amsterdam; voorts benoemd: bij de dd. schutterij te Delft, tot kapitein Mr. M. A. Wijnaendts, thans 1sten luit.; tot 1ste luit. J. J. Pan en J. J. J. Milders, thans 2de luit.; tot 2den luit. D. J. Steenbrink; te Zwolle, tot 2den luit. J. G. Schlingemann.

• De gemeenteraad heeft heden eene zitting gehouden. Burgemeester en Wethouders hebben tot kandidaten voor de betrekking van gemeente-ontvanger, voorgesteld de heeren: Jhr. Mr. A. van der Goes en Jhr. Mr. C. A. J. Beelaerts van Blokland. De benoeming zal in de volgende zitting geschieden. — Tot genees- en heelkundige te Scheveningen is benoemd de heer Spille. — Is besloten goed te keuren het voorstel van Burgemeester en Wethouders, om den ontvanger der gemeente, den heer van Oldenbarneveld, geen pensioen te verleenen. — Aan de Commissie voor de Spaarkas is weder magtiging verleend tot den verkoop van ƒ 50.000 nominaal. — Eindelijk is beraadslaagd over het verslag betreffende het tegenwoordige en toekomstige belastingstelsel, welke beraadslaging in eene volgende opzettelijk daartoe te beleggen vergadering zal worden voortgezet.

• In [illegible]omen en [illegible] hotel *de l'Europe* afgestapt Z. Exc. de generaal majoor van Poolsum Booij, provinciaal kommandant van de provincie Noord-Brabant.

• Heden is voor den Hoogen Raad bepleit de bekende zaak der slagthuizen binnen 's Hertogenbosch op het beroep in cassatie van den officier van justitie bij de Regtbank te 's Bosch. Voor den gerequireerde in cassatie is opgetreden de heer Mr. M. J. van Gigch. De advokaat-generaal, Mr. [illegible], zal den [illegible] dezer, conclusie in deze zaak nemen.

Heden den 1sten Augustus wordt het Oostenrijksche telegraafkantoor te Spalatro voor de dienst geopend.

Volgens eene mededeeling van het Sardinisch telegraafbestuur moeten de telegraafkantoren te Moutiers, Sarravalle en Settimo Torinese als nog niet geopend worden aangemerkt. Daarentegen zijn in dat Rijk thans telegraafkantoren opengesteld te Alpignano, Arona, Avigliana, Chiavari, Colegno, Fossano, Intra, Mortara, Oleggio, Pallanza, Raconigi, Sartirana, Sarzana, Spezia, Valenza, Vespolate en Vigevano. De prijzen voor de verzending over Duitschland naar die plaatsen zijn aangegeven in het onder dagteekening van den 18den Februarij 1854 bekend gemaakt tarief.

In Zwitserland zijn telegraafkantoren geopend te Delsberg (Délemont), Interlaken, Männedorf, Meiringen, Misox (Misocco), Rolle, Thun, Vicosoprano en Zuz.

Door de toetreding van Baden tot de Duitsch-Oostenrijksche telegraaf-vereeniging, kunnen berigten naar sommige plaatsen in Zwitserland over Bazel worden verzonden tegen lagere prijzen dan bij het overbrengen langs de verbinding bij Höchst en Oberried moeten worden betaald.

• Donderdag avond ten 7 ure zal door het muzijkkorps van het regement Dragonders op het groot stedelijk badhuis te Scheveningen, de volgende muzijkstukken uitgevoerd worden; nº. 1 Marsch die Schönste augen, door *Kuchen*; 2 Fantaisie Polonaise, door *Schmith*; 3 Cavatine Belisario, door *Donizetti*; 4 Hans Görgel Polka, door *Lanner*; 5 Fantaisie Variatione door *Schmidt*; 6 Grande potpourri Préciosa, door *Weber*; en 7 Finale.

«Dezer dagen heeft een onzer stadgenooten, de heer Willem Iwes, meubelfabrikant en stoffeerder, in wiens magazijnen wij meermalen zoo schoone voortbrengselen bewonderen, nieuwe kunstvoorwerpen vervaardigd, namelijk 12 geschilderde gordijnen, die de 12 Apostelen, levensgroot, in een allerfraaist enkadrement, voorstellen. Men moet deze kunststukken, ter hoogte van 4 Ned. el en ter breedte van 2,20 Ned. el, gezien hebben, om zich een juist denkbeeld te maken van den omvang van dat werk, van de juiste schildering en van het frissche koleriet. De beelden schijnen op het doek te leven en imposeeren door hunne majestueuze houding en krachtige voorstelling.

«Die rijke gordijnen zijn bestemd voor eene kerk te Dresden en wij verheugen ons, dat zij den roem der industriële inrigting van den heer W. Iwes alhier, in het buitenland, met eere zullen ophouden en aldaar zullen doen zien, dat men ook in Nederland er prijs op stelt, om fraaiheid van vorm met soliede bewerking te vereenigen en naar die volmaaktheid te streven, die bij kunstgewrochten alleen aanspraak op onderscheiding kan geven.

«Moge onze nijvere stadgenoot in de gelegenheid worden gesteld, om ook kerken of groote lokalen met even smaakvolle ameublementen te dekoreren en daarin eene aanmoediging vinden voor zijne onvermoeide pogingen.»

(de Tijd.)

Wij vernemen met genoegen, dat de heer Hoffman, eerste komiek van het *Théater des Variétés* van Parijs, in de residentie is aangekomen en dat zijne voorstellingen aanstaanden Donderdag een aanvang zullen nemen.

De heer Renault verzuimt alzoo niets, om de voorstellingen zoo belangwekkend mogelijk te maken; en wij kunnen daarbij de verzekering geven, dat het *genre* van den heer Hoffmans volstrekt niet op eene lijn met dat van den hr. Ravel, thans vertrokken, moet geplaatst worden, kunnende de moeders hare dochters gerust het genot gunnen van Hoffman's voorstellingen, zonder dat van den waaijer een ander, dan het natuurlijk gebruik zal behoeven gemaakt te worden.

Ter Algemeene Rekenkamer is weder overgebragt voor een som van ƒ 1,322,500 aan ingetrokken muntbilletten van ƒ 1000, ƒ 500, ƒ 100 en ƒ 10, zoodat thans, met inbegrip der vroegere vermelde som van ƒ 21,550,500, voor een bedrag van ƒ 22,873,000 aan muntbilletten, krachtens de wet van 17 Sept. 1849, uitgegeven en ten gevolge der wet van 18 Dec. 1852, gedeeltelijk in omloop gehouden, is ingetrokken. Al deze muntbilletten zijn bij de Algemeene Rekenkamer volkomen onbruikbaar gemaakt, en zullen aldaar blijven berusten tot dat de geheele vernietiging zal kunnen plaats hebben.

Gisteren is met den tweeden trein van Rotterdam de vermoedelijke dader van den gruwelijken moord aan den Ringdijk te Amsterdam gevankelijk binnengebragt; hij werd onmiddellijk langs den Buiten-singel naar de cellulaire gevangenis vervoerd. Het is reeds stellig zeker dat Frans de Haas, welken naam de booswicht aannam, Johan Heinrich Kemper is.

De beschuldigde werd van Londen, over Rotterdam, door den inspecteur van politie Blankett en een Engelsche politie-beamte gebragt.

De *Amst. Ct.* sprekende over het berigt uit Gravenhagen, (ook door ons geplaatst) volgens het welk aldaar een persoon is gearresteerd, als verdacht van medepligtigheid aan den moord aan de familie Prikwinkel, aan den Ringdijk, zegt dienaangaande, dat gemelde persoon, na een verhoor ondergaan te hebben van de Justitie te Amsterdam, werwaarts hij getransporteerd was, gebleken is, daarvan onschuldig te zijn, zoodat hij onmiddellijk op vrije voeten gesteld is.

Men vernemt, dat het getal kweekelingen van Ned. Mettray op Rijsselt bij Zutphen thans ruim honderd bedraagt. De allergunstigste berigten, welke de kweekelingen zelve ongevraagd en ongevergd, van hunne verzorging en verpleging geven, zijn oorzaak dat ouders van ondeugende

knapen verzoeken om plaatsing voor hunne kinderen in deze stichting. Tot dusver heeft nog niemand der kweekelingen, wegens voleindigden leer- en verzorgingstijd de stichting verlaten,

† † **Nijmegen** 31 Julij. Heden morgen is Z. Ex. de Luit. Generaal Verhorst, Inspecteur der Infanterie, begonnen met de inspectie over beide alhier in garnizoen liggende Bataillons van het 8ste Reg. Inf.

— Heden zijn de prijzen der granen aan de markt een gulden lager geweest dan de vorige week. De beste rogge is verkocht voor *f* 11,50.

§ **Breda**, 31 Julij. De voorbereidende werkzaamheden tot het nationale handboog-schuttersfeest, dat op den 7den der volgende maand binnen deze stad zal worden gehouden, zijn hier allerwege aangevangen, en worden met ijver voortgezet. Reeds zijn sedert eenige dagen de programma's aangeplakt, regelende de wijze, waarop het feest zal plaats hebben. Het Valkenberg, reeds lang door de zorg der directie onzer groote Societeit in een waren lusthof herschapen, zal het middelpunt der feestviering zijn; aldaar zijn een aantal doelen geplaatst, alwaar de Koninklijke wedstrijd zal plaats hebben, en worden tevens toebereidselen gemaakt voor het muzijkconcours, dat gelijktijdig zal worden gegeven. Men verneemt, dat reeds van een 60tal handboogschutterijen binnen het rijk de toezegging harer overkomst is ontvangen, en dat 10 à 12 verschillende muzijkvereenigingen aan het concours zullen komen deelnemen. Van wege de commissie tot feestregeling wordt al het mogelijke te werk gesteld, om de ontvangst en het verblijf der onderscheidene gezelschappen genoegelijk en aangenaam te doen zijn, en wie ten verleden jare van elders de toen gehouden stedelijke feesten hier heeft bijgewoond, zal zich overtuigd hebben, hoedanig men in Breda gulle gastvrijheid weet te betrachten. Van alle kanten ziet men dan ook zamenwerking en goede gezindheid, om dit veel omvattend feest wél te doen slagen; alleen spijt het ons ook nu weder de sporen te moeten ontdekken van naijver en vijandschap tusschen onze beide Harmoniën, die, ieder op zich zelve, wat hare krachten betreft, vrij middelmatig mogen heeten, doch, te zamen vereenigd, veel tot den muziekalen roem onzer stad en den luister van het feest zouden kunnen bijdragen. Wij zullen ons niet mengen in de geschillen, die beide gezelschappen sedert jaren van elkander gescheiden houden; doch durven hopen, dat, mogt er voor deze gelegenheid geene vereeniging plaats grijpen, heeren Leden der Commissie, die zich wel met de regeling van het muzijkale gedeelte hebben willen belasten, aan de Koninklijke Phil-Harmonie bij het feest den rang zal willen toekennen, waarop deze, daar het een *Koninklijken* wedstrijd geldt, regtmatige en billijke aanspraak mag maken; tevens durven wij hopen, dat aan haren verdienstelijken directeur de leiding zal worden opgedragen van de ensemblestukken, die door de gezamelijke gezelschappen zullen worden uitgevoerd, daar hier niet alleen muzijkale talenten behooren in aanmerking te komen, maar evenzeer beschaving, fatsoenlijkheid en goede takt, alle welke hoedanigheden zich in den heer Umland vereenigen.

Eindhoven, 29 Julij. De werkzaamheden aan den nieuwen weg van Eindhoven naar Turnhout, hebben tusschen de gemeenten Eersel en Steensel een aanvang genomen; voorzeker wordt hierdoor voor de arbeidende klassen een schoon vooruitzigt geopend en is het te hopen, dat men aan dien weg onafgebroken zal kunnen voortwerken en denzelven zoo spoedig mogelijk zal kunnen voltooijen, ten einde daarna weder anderen, in het arrondissement Eindhoven, zoo slechte en bijna onbruikbare wegen, door betere aan te leggen wegen te kunnen vervangen, hetgeen niet alleen voordeelig, maar daarenboven billijk en noodzakelijk zoude zijn, dewijl het arrondissement Eindhoven, ten aanzien der wegen en communicatiën zoo ver tegen de andere arrondissementen dezer provincie ten achteren staat. (*N. B.*)

's Hertogenbosch, 31 Julij. De heer J. G. baron v. Hugenpoth, griffier der arrondissements-regtbank, en lid van den gemeenteraad, is benoemd tot voorzitter van het landhuishoudkundig congres, dat in het aanstaande jaar alhier zal gehouden worden.

— Z. D. H. W. Mgr. Delebecque, bisschop van Gend, heeft in de afgeloopen week, in gezelschap van Z. D. H. Mgr. den Aartsbisschop van Utrecht, het gesticht voor krankzinnigen alhier, en andere inrigtingen bezocht.

∴ **'s Bosch**, 31 Julij 1854. Onder de ontwerpen welke bij de Provinciale Staten van Noordbrabant werden behandeld en der algemeene aandacht tot zich trokken, bekleedde het voorstel van den heer Bijvoet strekkende, dat door de Provinciale Staten een adres aan de Tweede Kamer zoude worden gezonden ter ondersteuning van het wets-ontwerp tot het verleenen eener bijdrage tot daarstelling van het uitwaterings-kanaal van Grave naar den Amer, eene eerste plaats.

In de vergadering van Woensdag kwam genoemd voorstel ter tafel, en nadat hevige woordenwisselingen zoowel voor als tegen werden gehoord, besliste de vergadering, dat er een adres aan de Tweede Kamer zoude worden gezonden. De commissie met de redactie daarvan belast, was den volgenden dag daarmede gereed, doch op verzoek van den voorsteller werd het ontworpen adres ter vise gelegd tot morgen; de opposanten wisten van deze gelegenheid gebruik te maken; de fungerend rijks-advokaat Korteweg noodigde de minderheid uit tot eene conferentie ten zijnen huize; men moest alsnu middeltjes zoeken om de zaak in de war te brengen, en haar beslag niet te doen erlangen.

Den volgenden dag kwam al dadelijk de aap uit den mouw. Toen het adres aan de orde was, om vastgesteld te worden stelde de heer Kortweg, voor om daarin op te nemen, dat de Tweede Kamer geene subsidie zou verleenen dan nadat in het wetsontwerp elke benadeeling van de benedenlanden zou gewaarborgd zijn, welk amend. werd verworpen, (er waren toen 39 leden tegenwoordig). De tegenstanders stonden op en verlieten de zaal, waardoor de vergadering niet meer voltallig was. De voorzitter was genoodzaakt de vergadering tot Zaturdag te verdagen, doch toen waren er slechts 10 tegenwoordig, hij achtte het nu noodig de leden aan te schrijven en dringend te verzoeken, aanstaanden maandag tegenwoordig te zijn, om de aan de orde zijnde zaken af te doen.

Heden ten 12 ure was de vergadering bepaald, en nadat de bepaalde tijd verstreken was, werd de presentielijst nagezien en bevonden, dat er niet meer dan 32 leden tegenwoordig waren, en alzoo wederom niet voltallig. De heer voorzitter resumeerde in het kort het voorgevallene in de vorige dagen, en betuigde zijn leedwezen over de verdeeldheid, welke bij de vergadering heerschte, waarna dezelve werd uitgesteld tot Vrijdag 11 Augustus a. st.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van *de Grondwet*.

Aangezien het Ministerie van Oorlog verleden jaar heeft kunnen goedvinden, voor het kamperen der troepen slechts de onbeduidende som van *f* 400 aan te vragen (zie *Grondwet* no. 306), kan het niet overbodig beschouwd worden hier eene approximatieve opgave te laten volgen wat dit jaar voor de kamperende troepen zal moeten worden verstrekt. Het kamp zal door de infanterie betrokken worden van den 1sten tot den 20sten September, dus 20 dagen, en zal bestaan uit 12 bataillons, te zamen 6500 man en 80 paarden.

De kavallerie zal van 15 Augustus tot 20 September, dus 36 dagen, te Tilburg, Twello en omstreken gekantonneerd worden met 1320 paarden.

Voor het in orde brengen van het kamp, het vernieuwen en herstellen der tenten benevens vervoer, stellen wij gering	*f* 4000
Voor reiskosten, huisvesting en voeding, heen en terug	12000
De toelagen voor vergoeding van campagne vivres volgens Z. M. besluit dd. 30 Junij no. 38.	
1 bevelhebber *f* 6 daags voor 20 dagen	120
2 Generaal-majoors ieder à *f* 4 daags is	160
Generale staf en Intendance	500
4 Kolonels ieder à *f* 3 daags	240
12 Majoors ieder à *f* 2 daags	480
229 Kapiteins 1ste en 2de Luitenants, waaronder Kwartiermeesters en officieren van gezondheid, ieder à *f* 1 daags	4580
6500 onder-officieren en manschappen, waarvan de toelage later zal bepaald worden, maar stellende dit zoo als verleden jaar op 11 cents daags voor ieder	14300
6500 onder-officieren en manschappen meerder rationbrood dan in de garnizoenen, ieder à 3 cts. daags	3900
Voor het verstrekken van koffij aan de manschappen	2600
Voor de 80 manschappen en paarden	800
Voor de meerdere uitgaven van de kavallerie zullen wij, met reiskosten, huisvesting en voeding, niet te hoog stellen	25000
	f 63680

Wanneer wij hierbij in acht nemen, dat een kamp in vredestijd hoofdzakelijk eene leerschool voor de officieren *moet* zijn, maar dat tot nog toe, met uitzondering van een paar *zoogenaamde* groote manoeuvres, alles zich bepaalt tot die verrigtingen, welke even goed, zoo niet beter, in elk garnizoen kunnen uitgevoerd worden, en de officier in den regel, uit het kamp zoo wijs terugkeert als hij vertrokken is, dan moeten wij bekennen, dat eene opoffering van nagenoeg *zeventig duizend gulden* niet gering te schatten is.

Wij kunnen hier tevens onze verwondering niet onthouden over een dezer dagen door den raad der gemeente Voorst aan Z. M. den Koning ingediend request, waarbij onder anderen wordt te kennen gegeven: dat ten aanzien van het kantonneren der escadrons van het 1ste reg. dragonders, het stallen der paarden, indien al niet onmogelijk, *zeer zeker* met de uiterste moeijelijkheden zal gepaard gaan, terwijl voor de paarden van de heeren officieren bijna geene plaats zal te vinden zijn. Hieruit blijkt ten duidelijkste, dat de heeren officieren van den generalen staf, die bij hooge tractementen een spoedig avancement maken, weinig of niet met de dislocatie van ons land bekend zijn, en wij vragen, wat men in tijden van oorlog, ten deze opzigte, in den vreemden, van die heeren kan verwachten?

Nijmegen, 25 Julij. X.

Per Telegraaf.

Weenen, Dingsdag 1 Augustus. Het Russische leger heeft op den 28sten Julij Kalugereni ontruimd. De artillerie en de hospitalen trekken naar de Sereth terug.

Weenen, Dingsdag 1 Augustus. De Russen hebben bevel ontvangen, om naar de Pruth terug te trekken, en Wallachije en Moldavie te ontruimen.

Kopenhagen, Maandag 31 Julij. De Engelsche transportschepen zijn vertrokken. De Vulture, Buldog en Kangarvo blijven echter hier nog geankerd.

Kopenhagen, Maandag 31 Julij. Het geruch[t] dat Bomarsund door de vloten der verbonden mogen[dheden] is genomen en dat er aan beiden zijden groote v[erliezen] te betreuren zijn.

Bucharest, Donderdag 27 Julij. Het Russisch[e] [leger] is in vollen aftogt van Fratechti hier heen. Het [wordt] door het Turksche leger op den voet gevolgd.

Londen, Dingsdag 1 Augustus (2 uur). Consols op $92\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 6[…] Gren. Uitg. $6\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Spanje 3 pct. 37[…] dito 1 pct. $18\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; dito Certific. $4\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$; dito Passive 3[…] Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $82\frac{1}{2}$; dito 5 pct. 98; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 60[…] dito 4 pct. $91\frac{1}{2}$.

Zeer weinig handel.

Parijs, Dingsdag 1 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 98.25; [d…] 3 pct. waren 71.20, blijven 70.95; Sp. binn. 3 pct. 33[…] dito 1 pct. $18\frac{1}{8}$.

Weenen, Maandag 31 Julij (heden ochtend vroeg [ont]vangen). Metall. $83\frac{1}{8}$, lit. B. 96. Lomb. 95, Actiën 12[…] Londen 1202. Parijs 146. Loten 124, zilver $23\frac{1}{2}$.

In de nieuwe leening zijn reeds voor 218 millioen [gul]rijnen ingeschreven.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 1 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	59½ ⁹⁄₁₆ ⅝	*Hope* 1798/1816	5	99⅞
Dito Certificat. .	3	71 ³⁄₁₆	Dito 1828/1829	5	99¼
Dito Dito . .	4	88⅝ ¾	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening. .	4		Dito Dito	4½	
Amort. Syndic.	3½	87¼	Dito *Hope* . . .	4	78⅝
Hand.-Maats. .	4½		Dito *Stieglitz* .	4	77¼
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	2½		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	2½		Certific. dito. .	6	59⅞
Frankrijk.			**Polen.**		
Obligatiën . . .	3		Obligatiën . . .	4	
Spanje.			**Oostenrijk.**		
Nieuwe	1	18⁷⁄₁₆ ½	Metalliek . . .	5	68[…]
Dito Buitenl. .	3	37½	Dito bet. Amst.	5	73[…]
D° Binnenl. ⁶/m.	3	33¹³⁄₁₆ ⅞	Dito letter B. .	5	73[…]
Bew. Sp. Com.		4¼	Dito 1847 . . .	2½	32[…]
Amort. Schuld.		3¹³⁄₁₆ ¹⁵⁄₁₆	Dito 1851/1852	2½	32[…]
Portugal.					
Londen nieuwe.	5	35⅞ ¹⁵⁄₁₆			
Dito uitgest . .	4				

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{13}{16}$; dito Onb. $23\frac{3}{16}$.

Zoo wel binnenl. als buitenl. effecten leverden in hande[l en] variatie iets bijzonders, de stemming was (met uitzondering [der] Oostenrijksche fondsen, welke iets vaster blijven) algemeen [kracht]teloos.

FRANKFORT, Maandag 31 Julij. Metal. 5 pct. […] Spanje binn. 3 pct. $33\frac{1}{2}$; dito 1 pct. $18\frac{3}{16}$; Wiss. op […] $117\frac{5}{8}$; dito Parijs $94\frac{1}{8}$; dito Ween. $96\frac{3}{8}$.

Londen, Dingsdag 1 Augustus ($1\frac{1}{2}$ u.). Conso[ls] $92\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ […] Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Spanje binne[nl.] $37\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; dito Certific. $4\frac{1}{4}$, […] Passive $4\frac{1}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $82\frac{1}{4}$; dito 5 pct. 98[…] pct. $60\frac{1}{2}$; dito 4 pct. $91\frac{1}{2}$.

PARIJS, Maandag 31 Julij. Fr. 3 pct. 71.25[…] binnenl. 3 pct. $33\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Belg[…] $90\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Graven[hage].